

Som det grymmaste krig

En 1600-talsbeskrivning av säljakt i Kvarken
enligt *Tredje brevet* ur reseskildringen
Viaggio settentrionale av
Francesco Negri

Kommentar och översättning:
Leif Finnäs

Den italienske prästen Francesco Negri företog 1663-1666 en forskningsresa i Norden, och redogjorde för sina iakttagelser i reseskildringen *Viaggio settentrionale*. Trots sitt rikliga och på många punkter intressanta innehåll har boken hittills inte rönt befogad uppmärksamhet från eftervärldens sida.

Det tredje "resebrevet" i sin bok ägnar Negri åt säljakten, såsom denna vid tiden för hans resa bedrevs i Bottniska vikens Kvarkenområde. Främst beskriver han svenskösterbottningarnas s.k. fälresor, de flera månader långa och strapatsfyllda jaktfärderna i vårvinterns havsis. Negris beskrivning är unik genom att vara historiens första ingående skildring av den ifrågavarande jakten, som han dessutom ofta beskriver mycket utförligt när det gäller t.ex. förberedelserna och utrustningen, sätten att ta sig fram i islandskapen, själva jaktmetoderna och jägarnas vardagstillvaro. Vidare har författaren också en del att anföra om österbottningarnas karaktär och folkseder.

I den föreliggande skriften ingår Francesco Negris säljaktsskildring i sin helhet översatt till svenska, kompletterad med biografiska fakta om författaren och med en längre kommentar till hans text. Skriften kan läsas med behållning i synnerhet av personer med intresse för jakthistoria och folkkultur.

Innehåll

7 Förord

Leif Finnäs:

9 **Om Francesco Negri som Nordenresenär
och säljaktsskildrare**

9 En tidig forskningsresande

11 Resan till Norden

12 Reseskildringen

15 Francesco Negris beskrivning av säljakten

17 Säljakten genom tiderna

19 Några detaljer att uppmärksamma i Negris beskrivning

29 Kommentar till översättningen

Francesco Negri:

31 **Tredje brevet
ur reseskildringen *Viaggio settentrionale***

51 Litteraturförteckning

53 Bilaga rörande i Negris text använda måttenheter

Förord

En grundförutsättning för denna publikations tillkomst har varit utformandet av en tillfredsställande svenskspråkig version av Francesco Negrıs italienska 1600-talstext om säljakt i Kvarken. För goda råd vid översättningsarbetet får jag tacka Giovanni Attianese och Sara Frontini, samt för särskilt avgörande hjälp med de besvärligaste tolkningsdetaljerna prof. Daniela Branca Delcorno, Bologna, doc. Giacomo Oreglia, Stockholm och mag. Vittorio dell’Aquila, Milano. Mag. Gösta Johansson har bidragit med expertråd vid översättningen av dendrologiska termer. Arbetets svenska språkdräkt har vunnit betydligt på de synpunkter mag. Helge Granholm efter noggrann genomläsning anfört.

Under utarbetandet av den jakthistoriska kommentaren har jag vid samlandet av källskrifter fått värdefullt bistånd av dr Ann-Catrine Edlund vid Umeå universitet, samt vid anskaffandet av bildmaterial av följande personer och institutioner: dr Peter Slotte vid Forskningscentralen för de inhemska språken, Torsten Johansson vid Kungliga biblioteket i Stockholm, Anders Lindberg vid Umeå universitetsbiblioteks forskningsarkiv och Jane-Mari Carlsson vid Västerbottens museum i Umeå. Som min lokale österbottniske expert på området har jag med behållning anlitat Vilhelm Strandberg, med personliga fälmannärfarenheter från den på säljaktstraditioner rika byn Molpe i Korsnäs.

Göran Strömfors har med sedvanlig omsorg svarat för bildredigering och layout, liksom för trycktekniska och -ekonomiska angelägenheter.

Slutligen vill jag avtacka Gun-Britt Lund för att ursprungligen ha uppmärksamgjort mig på Negrıs annars rätt förbisedda text, vilket kom att resultera i en stimulerande arbetsuppgift för mig själv och i en skriftutgåva som bör kunna vara av visst värde ur jakthistorisk och etnografisk synpunkt.

Ekonomiskt stöd för utarbetandet av skriften har erhållits från Svensk-Österbottniska Samfundet och Svenska Österbottens kulturfond.

Malax den 14 oktober 2004,

Leif Finnäs